

ד, כ"ג אדר תשפ"א
07 מרץ 2021
תיק מס' 1-81055

פסק דין חלקי 1

בעניין שבין

הנתבע - מזמין

התובע - קבלן

א. רקע

התובע הינו קבלן. הנתבע ואשתו (להלן, הנתבעת, הנתבעים) הזמינו עבודה מהתובע. העבודה כללה שיפוץ ביתו של הנתבע. בין הצדדים ישנן מספר מחלוקות. בפסק דין חלקי זה אעסוק בשתיים מהן:

א. בין הצדדים נחתם הסכם בתאריך ה' טבת תשפ"א, להלן, **ההסכם**. בין הצדדים מחלוקת הנוגעת לסך התמורה שהובטחה לתובע עבור עבודתו.

ב. כחלק מהתמורה, הנתבע נתן לתובע שיקים דחויים לסוף חודש מרץ 2021. הנתבע טען שהדבר נעשה בהסכמה, ולכן על התובע להשלים את מעט העבודה שנותרה. ואילו התובע טען שהדבר מהווה הפרה של ההסכם בין הצדדים, ולכן הוא אינו מחויב להשלים את העבודה שנותרה.

חלק גדול מהמו"מ בין הצדדים נעשה מול אשתו של הנתבע, שתכונה כאן **הנתבעת**.

ב. המחלוקת לגבי סך התמורה שהובטחה

טענות הנתבע

הנתבעים יצרו מלכתחילה קשר עם קבלן בשם ל', וידעו כי עלות השיפוץ תהיה בערך 193 אש"ח כולל מע"מ (פרו' 1, עמ' 3). בהמשך התברר להם שמי שהיה אמור לבצע את השיפוץ בפועל הוא התובע בחסות מר ל', אולם, מר ל' יצא מהתמונה וההסכם נחתם מול התובע. לדבריהם הם ראו את הצעת המחיר של מר ל' אחרי שההסכם נחתם. כמו כן, בהצעת המחיר המודפסת של מר ל' התמורה היא בסך כ-190 אש"ח בקירוב.

ביום חתימת ההסכם הגיע התובע לביתם ורשם את כל החוזה שכולל רשימת פריטים ואת עלותם. התובע סיכם את סך עלות הפריטים בעצמו, ורשם שסך כל התמורה תהיה 193 אש"ח כולל מע"מ. שני הצדדים חתמו על ההסכם.

הנתבעים לא בדקו את החישוב בזמן החתימה, אולם, לאחר שהעבודה כבר הייתה בעיצומה, הנתבע בדק את החישוב ומצא שסך כל הפריטים בהסכם מגיע לסך 176 אש"ח כולל מע"מ. לכן הוא מבקש שבית הדין יקבע שזו סך התמורה שמגיע לנתבע על כלל עבודתו.

טענות התובע

התובע טוען שההסכם הוא בעצם דף הצעת המחיר שהוא נתן למר ל' כדי שזה ייתן הצעת מחיר לתובע. מר ל' שלח לתובעים הצעת מחיר בסך כ-190 אש"ח והנתבעים הסכימו לכך. בהמשך היו תוספות, ובגינן התמורה עלתה ל-193 אש"ח. התוספות נוספו בכתב יד על הצעת המחיר של מר ל'.

לאחר שמר ל' יצא מהתמונה, התובע הגיע לפגישה עם הנתבע ואשתו, והביא איתו את הצעת המחיר הכתובה. באותו שלב הוא החליט לדרוש סכום גדול יותר עבור העבודה, ולכן כתב שסך התמורה תהיה 193 אש"ח, ושני הצדדים חתמו על כך. בנוסף, נכתב בראש הצעת המחיר בכתב יד "מצורף תמחור עדכני".

לדבריו, הנתבעים הסכימו לתמורה בסך 193 אש"ח והם מחויבים לסכום זה.

דיון

גם אם נקבל את גרסת הנתבעים במלואה, קרי, שהם לא קיבלו את הצעת המחיר של מר ל' לפני החתימה על ההסכם, וכן שהתובע כתב את כל הפריטים בהסכם בערב החתימה, עדיין יש לקבל את טענת התובע.

הלכה פסוקה היא שכאשר יש סתירה בין ראשית שטר לסופו – הולכים אחר מה שכתוב מאוחר יותר בשטר (שו"ע חו"מ מב, ה), כיוון שמן הסתם כותב השטר חזר בו (רשב"א בבא בתרא קסה ע"ב, ד"ה זוזין, ועוד). אולם, במקרה בו יש רשימה של פריטים וסיכום בסוף, ויש סתירה בין סכום הפריטים לבין הסיכום בסוף, נפסק בשו"ע (שם) שאין ללכת אחר הכתוב למטה בסיכום כיוון שמן הסתם מדובר בטעות (ראו עוד: הרב הלל גפן, "פרשנות חוזים", משפטי ארץ ה: בית הדין לממונות, עמ' 269-370).

יתר על כן, במקרה זה הנתבעים עצמם הודו שהסכום עליו ידעו כבר לפני הפגישה לצורך החתימה היה בערך 190 אש"ח, ומהצעת המחיר של מר ל' ישנה ראייה שאכן זה היה הסכום עליו דובר. אשר על כן, יש לקבל את טענת התובע שהוא חזר בו מהמחירים של רשימת הפריטים והחליט לבקש סכום גבוה יותר, וכן שהנתבעים הסכימו לכך (ע"פ שולחן ערוך חו"מ מב, ה; חשוקי חמד בבא בתרא קסה ע"ב, ד"ה זוזין מאה, בנוגע למקרה בו מוכח שיש טעות באחד הפרטים).

לפיכך, יש לקבל את טענת התובע שכלל התמורה שסוכמה עבור כלל העבודה הייתה בסך 193,000 ₪.

ג. האם תשלום בשיקים דחויים מהווה הפרה של ההסכם?

טענות הנתבעים

הנתבעים טענו כי לאחר חתימת ההסכם הם הבהירו לתובע כי יהיה להם כסף רק בתחילת אפריל 2021, ולכן סוכם לדחות את התחלת העבודה עד לאחר שהכסף יגיע. בהמשך סוכם שהתובע יבצע עבודות בשווי 55 אש"ח, כיוון שסכום זה היה בידי הנתבעים, וכן נעשה – העבודה בוצעה והכסף שולם.

לאחר מכן התובע הציע להשלים את העבודה כדי לחסוך עלויות. הנתבעים אמרו לתובע שהגיע לידם כסף סכום נוסף, וסוכם על השלמת העבודה. הנתבע אמר לתובע שיתן לו שיקים דחויים והתובע ביקש שהם יוחלפו במידת האפשר במזומן. הנתבעים הסכימו לנסות אך לא התחייבו. לאחר שהתגלעה המחלוקת על הפער בסך התמורה שנדונה לעיל, התובע הפסיק את העבודה ממש לקראת סופה, בטענה שאינו מוכן לעבוד תמורת שיקים דחויים. הנתבעים טוענים כי התובע הסכים לקבל שיקים דחויים ועל כן הוא חויב להשלים את העבודה. בנוסף, שולמו יותר מ-50 אש"ח במזומן עבור התוספות.

טענות התובע

התובע טוען כי הנתבע אמר לו שהגיע אליו כסף שישולם במזומן. הוא הסכים לקבל שיקים דחויים בדיעבד, והבהיר כי הוא דורש לקבל במקומם מזומן. לפיכך, הוא טוען שהנתבעים הפרו את ההסכם כאשר נתנו לו שיקים דחויים (על פי סך התמורה הנמוכה לפי טענתם, כפי שפורט לעיל) ולכן הוא הפסיק את העבודה. בנוסף, סוכם במפורש שעל תוספות יש לשלם במזומן, ובפועל בוצעו תוספות בסך 45 אש"ח בקירוב.

דין

הדיון השני הוקדש בחלקו לנושא זה. התברר כי אכן הנתבעים הבהירו לתובע כי הכסף יגיע לידם רק בתחילת אפריל. בהמשך סוכם לבצע עבודות בסך 55 אש"ח וכך נעשה (לדברי התובע התמורה שולמה באיחור של שבוע). להלן פירוט של מה שהוצג בדיון:

בתאריך 11.01.21 התובע הציע להמשיך את העבודה כדי לחסוך עלויות.

בתאריך 12.01.21 הנתבעים הודיעו שמצאו דירה שבה יוכלו לגור אם יוחלט על המשך השיפוץ באופן מידי. בנוסף, הנתבע הודיע לתובע ש"בסייעתא דשמיא יש כסף", בלי לפרט בכמה כסף מדובר.

בתאריך 14.01.21 סוכם על המשך עבודה והנתבע נתן לתובע 8 אש"ח. וכן הנתבעים עברו לדירה חלופית.

בתאריך 25.01.21 התקיימה שיחה שהקלטה שלה הושמעה בבית הדין – בשיחה התובע מבקש מהנתבע להמיר את השיקים הדחויים למזומן והנתבע משיב שינסה. בדיון אמר התובע כי שיחה זו משקפת את מה שנאמר גם בשיחות נוספות.

בנוסף, באותו יום התגלעה המחלוקת על סך התמורה על העבודה, שנדונה לעיל.

בתאריך 26.01.21 הנתבע נתן לתובע את השיקים הדחויים.

בתאריך 27.01.21 התובע הפסיק את העבודה ליום אחד בגלל הוויכוח על סך התמורה. דובר על פנייה לבית הדין, אבל התובע טען שהחליט לדחות זאת לסוף העבודה.

בתאריך 08.02.21 התובע הפסיק את העבודה בגלל שקיבל שיקים דחויים.

מהראיות שהוצגו עולות כמה נקודות חשובות:

- א. הודעת הנתבע "בסייעתא דשמיא יש כסף" יצרה ככל הנראה אי הבנה בין הצדדים, וחבל שהצדדים לא כתבו סיכום ברור של לוח התשלומים המעודכן שהיה מונע את המחלוקת.
- ב. לכל המאוחר בתאריך 25.01.21 ידע התובע שהתשלום יהיה בשיקים דחויים. הוא אמנם ביקש להחליף אותם במזומן, אך לא קבע זאת כתנאי ברור. כפי שנאמר בדיון, התובע הודה ששיחה זו שיקפה את מה שנאמר גם בשיחות נוספות בעניין זה. מדבריו עלה שגם בשיחות הנוספות הדבר לא נקבע כתנאי ברור ומחייב. התובע אף אמר שללא המחלוקת על סך התמורה כלל לא היה מפסיק את העבודה.
- ג. התובע המשיך לעבוד לאחר שיחה זו, וגילה דעתו שגם אם מדובר על הפרה על ההסכם, הרי שהוא מוחל עליה ומוכן להמשיך לעבוד. יתירה מזו, הפסקת העבודה בתאריך 27.01.21 הייתה בגלל המחלוקת על סך התמורה ולא בגלל השיקים הדחויים.
- ד. שולם כסף במזומן בסכום העולה על שווי התוספות לגם לדעת התובע, ולכן גם בעניין זה הנתבעים לא הפרו את ההסכם.
- לאור כל האמור אני קובע שגם על פי גרסת התובע הוא הסכים לקבל את השיקים הדחויים, ולכן עליו להשלים את העבודה.**

ד. החלטות

1. הנתבע התחייב לשלם לתובע 193,000 ₪ כולל מע"מ תמורת עבודתו בהסכם שנחתם ביניהם, לא כולל תוספות.
  2. התובע הסכים לקבל שיקים דחויים כתשלום, ולכן עליו להשלים את העבודה. התובע אמר בבית הדין שהוא יוכל להשלים את העבודה בתוך שבועיים, ולכן עליו להשלים את העבודה עד לתאריך 21.03.21 (לא כולל עבודות אלומיניום וצבע).
  3. על התובע להורות לחשמלאי שלו להשלים את העבודה בהקדם האפשרי בתיאום עם הנתבע, ולא יאוחר מהתאריך הנ"ל.
  4. בהמשך אתן הוראות נוספות הנוגעות לאופן השלמת העבודה ולתשלומים המוטלים על הנתבע.
  5. כיוון שסוכם בדיון הראשון שאכריע על פי שיקול דעתי אין אפשרות ערעור על החלטה זו.
- פסק הדין ניתן ביום כ"ג אדר תשפ"א, 07 מרץ 2021.

בזאת באתי על החתום

הרב עדו רכניץ, אב"ד